

Bogu na čast,

GASILEC

bližnjemu na pomoč!

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno. Oznanila stanejo cela stran: 37 K 60 h, 1/2 strani 18 K 80 h, 1/4 strani 9 K 40 h, 1/8 strani 4 K 70 h, pri večkratnem natisu primeren popust.

Cesarja Fran Jožefa I. jubilejna ustanova.

Izkaz daril: Jos. Smole, Dol. Logatec, zbirka pri ustanovnem shodu okrajne zveze 10 K 02 h, Trošt dobiček koledarja III. izkaz 75 K 98 h.

Vsega premoženja je zdaj naloženega 6732 K 38 h. Zrno do zrna!

Okrajne gasilske zveze.

Do sedaj so se ustanovile nastopne okrajne gasilske zveze (žup-):

- Ljubljana št. 1, načelnik Josip Türk;
  - Spodnja Šiška št. 2, načelnik Franc Lavtižar;
  - Št. Vid nad Ljubljano št. 3, načelnik Anton Belec;
  - Ig-Studenec št. 4, načelnik Fran Ks. Trošt;
  - Vrhnika št. 5, načelnik Karl Mayer;
  - Kamnik št. 6, načelnik Janko Grašek;
  - Domžale št. 7, načelnik Mihael Kremžar;
  - Kranj št. 8, načelnik Janko Sajovic;
  - Škofja Loka št. 9, načelnik Ivan Debelak;
  - Blat št. 10, načelnik Ivan Rus;
  - Radovljica št. 11, načelnik Florijan Jane;
  - Kranjska gora št. 12, načelnik Franc Jakelj, Dovje;
  - Spodnji Logatec št. 13, načelnik Josip Smole;
  - Idrija št. 14, načelnik Engelbert Dermelj;
  - Postojna št. 15, načelnik Matija Petrič;
  - Ribnica št. 17, načelnik Ignac Merhar, Dolenjavas;
  - Kostanjevica št. 18, načelnik Lavoslav Bučar;
  - Mokronog št. 19, načelnik Josip Tratar;
  - Litija št. 20, načelnik Franc Lajovic;
  - Cerknica št. 21, načelnik Jakob Marolt, Žirovnica.
- Dostojaustvena znamenja (naramnice) za funkcionarje okrajnih zvez so slične onim deželnih zvez samo srebrno pletene, in sicer: načelnik tristroke pleteno, podnačelnik dvostroko pleteno, odborniki enostroko pleteno.

Naramnice ima v zalogi J. S. Benedikt v Ljubljani.

K ustanovitvi gasilskih žup.

Združitev več gasilnih društev v eno celoto imenujemo gasilsko župo ali okrajno gasilsko zvezo.

Namen gasilskim župam je, gojiti, širiti in enotno urediti gasilstvo v župnem okolišu v smislu društvenih pravil in napraviti ožji stik med posameznimi gasilnimi društvi in pa „Zvezo kranjskih gasilnih društev“. O ustanovitvi gasilskih žup se je že pred letom razmotrivalo na občnih zborih „Zveze kranjskih gasilnih društev“, toda do definitivnega sklepa smo prišli šele na občnem zboru l. 1910, o priliki štiridesetletnice Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva. Po ustanovitvi gasilskih žup

je organizacija gasilstva nastopna: gasilna društva so združena v gasilske župe, gasilske župe v deželne gasilske zveze, deželne gasilske zveze v narodne gasilske zveze (slovansko, nemško, francosko) in narodne gasilske zveze v internacionalno gasilsko zvezo, t. j. Conseil international des Sapeurs-Pompier. V internacionalni gasilski zvezi je združeno ne le evropsko, temveč tudi ameriško in moderno gasilstvo drugih delov sveta.

Z organizacijo gasilskih žup se je zamašila velika in ovirajoča vrzel v organizaciji našega gasilstva.

Gasilske župe so torej ustanovljene in pravila jih nazivljejo „okrajne gasilske zveze“. Čehi zveze nazivajo „gasilske župe“. Tudi Slovenci smo se že navadili tega izraza, saj imamo „sokolske župe“, „pevske župe“ itd. Izraz župa, župljan, županija, župnik, župan so stari slovenski izrazi in po mojem mnenju se desetkrat lepše sliši „gasilska župa ljubljanska št. 1“ kot pa okrajna gasilska zveza št. 1 v Ljubljani“. Poleg tega diši okrajna gasilska zveza po nemški „Bezirksfeuerwehr“, dočim je „gasilska župa“ pristno slovansko nazivanje, ki je pri severnih in južnih Slovanih uvedeno in udomačeno.

Sicer pa o izpremeni nazivanja na občnih zborih deželne gasilske zveze še izpregovorimo, za sedaj se zadovolimo s tem, da smo ustanovili nekaj, kar se je občutno pogršalo. Glavno vprašanje za sedaj je, kako je postopati gasilskim župam in župnim funkcionarjem.

Po § 10. društvenih pravil izvolijo vsa v gasilski župi združena društva odbor, in sicer načelnika, podnačelnika in tri do pet odbornikov.

Kakor v posameznem društvu, tako naj se tudi v gasilski župi volijo v odbor možje, katerim leži procvit in prospeh župe pri srcu, ki imajo sposobnost in veselje delovati ne le v svojem društvu, marveč tudi v gasilski župi, kateri pripadajo.

Vsak župni odbor naj razdeli posel na tekoči in pa tehnični posel.

Tekoči posel naj oskrbujejo župni načelnik, podnačelnik in poslovodja, tehnični pa župni nadzornik. Tehnični posel in nadzorovanje župnih društev naj se poveri, kjer so le dani predpogoji, načelniku gasilske župe, kjer pa tega ni, najspretnejšemu članu odbora in ta kot tehnični nadzornik nadzira in poučuje v gasilski župi združena gasilna društva. Kakor se v posameznih gasilnih društvih čestokrat dogaja, da volijo za načelnika moža, ki ni najspretnejši gasilec, pa ima neprecenljivih zaslug za društvo, je duša društva tako se bo dogajalo v gasilskih župah, in v takih slučajih naj izvoljeni načelnik župe tehnični posel in nadziranje društev sam odstopi najspretnejšemu in najpriljubljenejšemu odborniku župe.

Na lože se bo gasilna društva nadziralo in poučevalo pri župnih zletih in drugih gasilskih prireditvah. Župni nad-

zornik mora biti vesten učitelj gasilnim društvom in svetovalec v vseh slučajih; spretnosti in navodila pa bo dobival pri posvetovanjih vseh župnih nadzornikov ali pri tehničnih zborovanjih v Ljubljani od slučaja do slučaja in pri občini zborih Zveze kranjskih gasilnih društev. S časom se lahko napravi poslovni red za župne nadzornike, ki bo prilagoden našim razmeram. Sicer pa se za danes zadovoljimo s tem, kar smo dosegli, vbodoče pa lahko izpremenimo na občini zborih Zveze kranjskih gasilnih društev župna in tudi zvezna pravila, če nam ne bodo ugajala več, nikakor pa ne morejo posamezne gasilske župe izpreminjati župnih pravil, ker deželna vlada stoji na stališču, da morajo biti pravila za vse gasilske župe enaka in to stališče je od strani gasilstva in od strani enakosti in medsebojnega zblizanja uvaževanja vredno.

Omenim naj še, da gasilna društva z ustanovitvijo gasilskih žup denarno ne bodo prav nič bolj obremenjena kot doslej, ker bo deželna zveza polovico sedanje članarine po razmerju članov odstopala posameznim gasilskim župam.

Kakor mi ravnokar sporoča tovariš Trošt, je doslej ustanovljeno 20 gasilskih žup, ostali 2 pa se v kratkem ustanovita.

Vse kaže, da se v doglednem času zberemo na občnem zboru „Zveze kranjskih gasilnih društev“ in da napravimo zopet en korak k izboljšanju in izpopolnitvi vzvišenih gasilskih idej in ciljev. F. Barle.

Razne novosti o gasilstvu. — Ravnajoči izpuhavec.

(R. A. Smekal.)

Življenska moč parnega stroja je para in stroj ne more delovati, če parni kotel ne dovaja dovolj suhe pare z gotovo napetostjo. Zato je parni kotel bistven sestavni del parne brizgalne in mora biti prirejen za dovajanje pare tako, da more strojniki paro dobro razvijati ali napetost parnega kotla po potrebi povečati.

Če je parni kotel dobro sestavljen, z jeklenimi, ne premočnimi pločami opremljen, če ima zadostujoč vodni prostor in dovolj velik parni prostor, in če je poleg tega krepak ogenj, potem je previdnemu strojniku mogoče parni pritisk vzdrževati. Razmerje pa mora biti med parnim kotlom in strojem primerno; napetost v kotlu torej ne sme biti prevelika, to je, da ni kotel za stroj premajhen.

Iz kurišča parnega kotla izhiteli plini gredo mimo parnih cevij v dimnik. Ta dimnik je z ozirom na občo izpeljavo parnih brizgalnic prav kratek, zato je odhod dima slaboten. Potrebno je skrbeti za to, da je tok gorečih plinov živahnejši, ker sicer bi bil razvoj pare malenkosten in nezadosten. Temu se pa odpomore s tem, da se napravi pri parnih brizgalnah takoimenovani »umetni prepil«, ki se doseže s tem, da se skozi dimnik kotla izpelje izpuhavec parnega stroja.

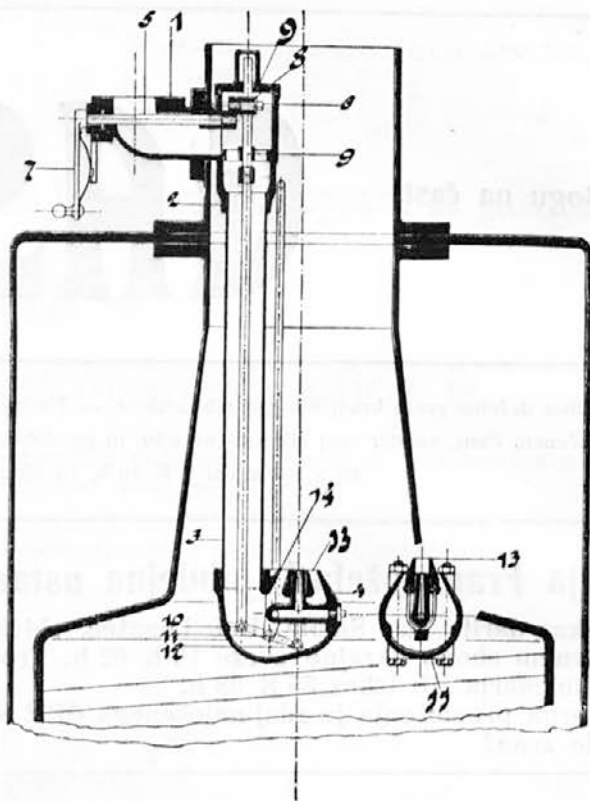
Odprtina izpuhavca mora biti v gotovem razmerju z velikostjo parnega stroja in številom vrtnicev v minuti. Ako se vrtnice poveča ali pomanjša, nastane v dimniku kotla večji ali manjši umetni pritisk, zaradi katerega je razvoj pare večji ali manjši.

V parni stroj pride para naravnost iz kotla in gre skozi izpuhavec v dimnik. Ta je proti koncu ožji in omogoča pari s prostim izhodom v dimniku kotla zračni prepil, ker odvaža s seboj iz kurišča izhajajoče gorljive pline.

Kakor pri vsakem stroju, tako se pripeti tudi pri parnem kotlu, da v teku časa prične razvijati premalo pare, in to iz vzroka, ker so parne cevi od plamena in gorečih plinov izbuhnele, in se, ker pogosto delujejo ali ker se nezadostno snažijo, s pepelom in žilindro pokrijejo, ki so pa slabi prevodniki toplote in zadržujejo segretje cevi.

Težko je bilo preprečiti ta nedostatek in napraviti pripravo, ki omogočuje, da se ob pomanjkanju pare v kratkem času to pridobi ali pri preveliki napetosti zaradi pomanjšanja prepilha v dimniku paro omeji, to je, razvoj pare po potrebi uravna.

Po večkratnih poizkusih je R. A. Smekal napravil uravnavalni izpuhavec, ki služi vsem tem potrebam. Ta priprava sestoji iz sledečih delov:

Izpuhavna cev 1, 2, 3, 4 sestoji iz teh delov:

Del 1, 2 je iz litega jekla ali bronu. Ta sestoji iz priprave, ki jo lahko zunaj vravnava, in s katero se napravljajo notranji pregibi. To je valj 5, ki je na enem koncu z ekscentrom 6 in vravnajočo kljuko 7 opremljen. Na ekscentru je zanjka 8 z ravnim vodom 9 prirejena, ki se končuje v malem vodu 10. Ta vod se vrti na podporišču 11, in na drugem koncu 12 dviga posebno, hruški podobno pripravo 13.

Daljni deli izpuhavca so: jeklena cev 2, 3, kakor tudi bronasto izpuhavno telo 3 4. Ko se z vrtenjem kljuke 7 stožičasti del 13 potisne v odprtino izpuhavca 14, nastane v odprtini gotova tesnoba, vsled katere mora odhajati para le po cevastem prostoru v dimnik. Če se potisne paro v nje teku v prazen prostor, nastane nakopičenje v izpuhavcu. Tako se dviga parni pritisk v izpuhavcu, nastane močan udar na izpuhavni hruški, kar povzroči zopet močan umetni prepil, ki ima velik vpliv na kurišče.

Goreči plini, kakor tudi plamen, so na ta način razburjeni, plamen in žar pridejo do najvišjih prostorov v kotlu, vse cevno omrežje je v večji vročini, kar pospešuje razvitek suhe pare.

Ze iz tega se lahko sklepa, da se s pomanjšanjem izpuhavnega prostora, razumljivo pri dobrem ognju, poviša parni pritisk v kratkem času.

To je bistvo priprave o vravnavi izpuha. Da ta priprava nemoteno deluje tudi tedaj, če gre za pomanjšanje parnega pritiska, je očitno, ker kakor se je omogočilo izpuhavno odprtino zožiti, se ta razširi s privitjem kljuke 7 na nasprotno stran, hitrost prepilha popusti, plamen je krajši in razvoj pare je vsled tega manjši.

Na ta način je umetni prepil primerno po okolnostih urediti, kar je prednost stroja; posebno pri starih ali takih kotlih, kjer so cevi umazane, doseže se z udarom izpuha in povečanjem prepilha, dovolj razvoja pare.

S to pripravo so se izvršile praktične skušnje, ki so se povse obnesle. Prvo parno brizgalno s to pripravo si je nabavilo gasilno društvo v Nemškem brodu in zdaj se izdelujejo vse parne brizgalne s to pripravo.

Ta priprava se lahko namesti na stare parne brizgalnice in priporočati je to pripravo povsod, posebno kjer ne razvija parni kotel zadosti pare.

Velikanski požar na Dunaju.

Ploskev pogorišča 50.000 kvadratnih metrov. Skladišče lesa, katerega leži za 100 vagonov, stoji v plamenu. Ogenj zaneten. Storilec prijel.
L. Stricelj ml.

Dne 27. julija ob pol 8. uri zvečer zsvital se je mahoma velikanski plamen iz skladišča državne železnice. V kratkem bil je cel Dunaj razsvetljen in se je plamen videl kilometre daleč. Črez nebo visi, temni in neprodrljiv dim v velikanskem obsegu. Dim je zašel celo nad Prater, kjer se je čutila tudi vročina od visoko plamtečih plamenov. Stotisoče ljudi je hitelo k požaru. Severozapadno od pogorišča leži plinarna Severne železnice, na severni strani skladišče lesne trgovine Bergmann na severovzhodni strani petrolejska skladišča in prosta skladišča na južni strani so skladišča premoga in na zahodni strani je razvrstilni kolodvor. Sredi notri pa leži les tvrdk David Fürth, Arnold Friedmann, S. Krull & Co, Josip Poper in Koller. Požar je bil zaneten. Fran Schottek odpuščen diurnist Severne železnice, se je še tekom noči sam javil policiji. Schottek je doma iz Galicije in je imel že prej namen zažgati skladišča. Z doma je vzel s seboj 1/4 litra petroleja in š.l v skladišče, kjer je polil s petrolejem les in ga zažgal z vžigalico.

Delovanje gasilcev.

Dunajsko gasilno društvo je bilo ob pol 8. telefonično alarmirano, in sicer po čuvaju s štefanskega stolpa: velik požar na lesnih skladiščih Severne železnice. V trenutku so bila tudi društva v vseh dunajskih okrajih obveščena telefonično o izbruhu požara. Iz vseh strani so prihajali gasilci na pogorišče s parnimi brizgalnami, avtomobili in drugimi orodji, tako da je bilo v četrte ure nad 300 mož na mestu. Pripomniti se še mora, da so bile črez skladišče napeljane brzojavne in telefonske žice Dunaj-Berlin ter električne prevodne žice Schukertove tovarne, ki so v tem oziru tvorile veliko nevarnost za gasilce, ker se pretrganih žic ni smel nikdo pritakniti sicer bi ga električni tok takoj ubil. Gasilska akcija je bila nekaj nenavadnega, naravnost velikanska. Na kraj požara so se tudi pripeljale močnejše lokomotive z ogromnimi brizgalnicami ter bruhale vodo v ogenj. Žvižganje teh lokomotiv, gasilski signali pokanje in prasketanje ognja, vojaška in policijska povelja in vpitje razburjene množice vse se je zlivalo v veliko grozno simfonijo. Vedno novi oddelki gasilcev je prihajalo deloma z azbestnimi ščiti, da se ubranijo žareče vročine. Z razvrstilnega kolodvora morajo spraviti vlake, kar pomeni velikansko škodo za železnico. Ob pol 3. zjutraj je bil ogenj do malega lokaliziran. Samo iz skladišča lesa vdari sem in tja kak plamen, a je po napornem delu gasilcev kmalu ugašen. Ob pol 7. je bil požar čisto pogašen. Ležali so še tleči kupi razvalin, za katere so velikansko množico vode in nebroj cevi potrebovali. Največja nevarnost pri tem pa so bila petrolejska skladišča, ki so ležala na severovzhodni strani pogorišča. Sto in sto sodov napoljenih s petrolejem je bilo in samo iskre bi bilo treba in nepopisna katastrofa bi bila lahko nastala. Da se to prepreči, je bila prva naloga, da so gasilci te sode odstranili. Vzlic neznosni vročini so spravili vojaki in gasilci sode na varno mesto. Velika sreča se mora imenovati, da se je moglo 72 vagonov lesa spraviti na varno; šlo je za minut, zakaj goreli so že vsi švelerji pod relzami. Treba je bilo treh velikih lokomotiv, da so odpeljale ta vlak. Del lesa v dolžini 500 m in širini 300 m, to je 1500 m² širok prostor pustili so gasilci zgoreti, zakaj videlo se je, da se ne da nič več rešiti. Ob 10. ponoči je začel še pihati močan veter. Ker se je ogenj začel razširjati zaradi vetra na druga skladišča lesa, naredili so gasilci med gorečimi in še ne gorečimi skladišči 60 m široko cesto, t. j., da so v sredi te h skladišč tramove in drug les v varnost spravili. Ob 12. ponoči se je že mislilo, da je ogenj lokaliziran, kar preskoči plamen to 60 m široko cesto ter vname novo skladišče. Zdaj je bila največja nevarnost za okolico. Poklicali so zopet vsa prostovoljna gasilna društva na pomoč in le z največjim naporom so mogli zopet ogenj nazaj potisniti. Ob pol 2. ponoči je bila zopet nevarnost, da se ogenj razširi. Ogenj je preskočil jarke, ki so jih pionirji zgradili a posrečilo se je zopet po napornem delu gasilcev ogenj nazaj potisniti. Pri gašenju so napeljala skupna društva 32 cevi, od katerih je merila najdalja 1500 m v celem rabilo se je cevi

20 kilometrov t. j. 20.000 m. To je bilo velikansko delo, ki pa je pokazalo kaj premora moč človeških rok v sili. Da se je pogorišče od vsih strani zaprlo občinstvu, je bilo razpostavljenih 1000 stražnikov dva eskadrona kavalrije in štirje bataljoni vojakov, skupno 6000 mož. Škoda znaša približno 1.000.000 K. Tukaj se je dunajsko gasilno društvo naravnost odlikovalo, nasprotno pa je bilo vojaštvo, kjer ni bilo namenjeno samo za kardone, le ovira in je n. pr. napravila konjenica škodo, ker so konji raztrgali dve cevi in to ravno na najvažnejših mestih. Prostovoljno reševalno društvo (Rettungsgesellschaft) se je postavilo pod nadzorstvom šefzdravnika dr. Lamberga na štirih straneh pogorišča s štirimi ambulancami in kmalu so imeli tudi zdravniki dosti dela, dokaz, s kako požrtvovalnostjo in kakim samozatajevanjem so delovali gasilci. Bila je večina lahko ranjenih. Ker se gasilci sploh niso mogli odstraniti niti za trenutek od pogorišča, a so morali ves čas naporno delati, pošlje reševalno društvo na lice velik voz z okrepčali. (Ljubljanci se bodo vedeli spomniti takih voz, ko je bila prost. rešilna družba dunajska v Ljubljani v potresnem času.) Pripeljalo se je veliko zalogo mesa, sadovode in druga okrepčilna jedila. Tudi dva avtomobila visokih dostojanstvenikov sta bila društvu na razpolago in so po celem okraju Leopoldstadt pokupili vso sodovode. Tudi ena sestra rudečega križa je prišla pomagat in je gasilcem do pogorišča nosila okrepčila. 29. julija. Plamen, ki je bil od začetka požara velik do II nadstropja se zmanjšuje vedno bolj. Samo na strani „Kronprinz Rudolf mostu“ gori še nekaj majhnih skladišč z visokim plamenom. Tu so pokazali gasilci in vojaki svoj pogum in neustrašenost. Menjajoč se so prodri na 10 m blizu do neznosne vročine s cevmi ter tako ohranili druga skladišča. Med 7 in 8 uro zjutraj je odšlo del društev v svoje hrame. Namesto devetih ostanejo še štiri parne brizgalne na licu mesta. Popoldne prihaja na tisoče in tisoče ljudstva na pogorišče. Prostor je obkoljen s kordonom vojakov. Straža obstoji iz 50 gasilcev. Straža gasilcev hudo trpi pod neznosno solneno vročino in vročino, ki puhti iz razvalin. V senci poslopj se vidi menjajoč se vojake in gasilce ležati, utrujene in izmučene, povsod dovolj vode v kositarjevih posodah in okrepčil. Neki fotograf je hotel celo situacijo fotografirati. Zleze blizu pogorišča na majhno hišico na streho katera je bila namazana s terom. Seveda, če vroče solnce pride do takega tera ga omehča. In fotograf sede na streho ter posname precej slik. Ali joj! Vstati ni mogel, zakaj hlače so se mu prijele in spravil je nehote vse občinstvo, gasilce in vojake v smeh. Smejalo se je vse vprek tudi gasilci, čeprav so bili hudo izmučeni. Usmili se ga eden gasilcev s cevjo ter brizgal na ter, ki je bil na strehi namazan. Pa ni pomagalo nič. Ter se je strdil, a fotograf je moral vendar nekaj svojih hlač pustiti na strehi, ker drugače ni šlo. Celotno akcijo so vodili načelnik Müller, nadinspektor Jenisch in požarna mojstra Wagner in Orleth. Dunajski župan je po požaru takoj zahteval vsa imena gasilcev, ki so se najbolj odlikovali, da se povišajo v večji šarže ali dobe remuneracije. 30. julija. Do petka je še ostala straža gasilcev 30 mož s tremi cevmi na pogorišču. Ta straža je bila pa popoldne zmanjšana na 8 mož. Zgorelo je posameznim tvrdkam Arnold Friedmanu 81 vagonov, S. Krull & Comp. 240 vagonov, Popper 120 vagonov, Emil Fürth 30 vagonov, dr. Bloch 20 in različnim drugim tvrdkam 50 vagonov lesa. Skupno je torej zgorelo 820 vagonov lesa, kar reprezentira vrednost 950.000 kron.

Gasilno društvo v Carigradu.

L. Stricelj mlaj.

Še pred 25 leti niso poznali v turški deželi gasilnega društva. Zato so pa tam razsajali strahoviti požari. Poslopja in ceste, ki so bile tako ozke, da so se komaj tri osebe umikale — so tem požarom veliko pripomogle. Ni čudno, če je pri kakšnem izbruhu zgorelo najmanj 200—300, dostikrat pa 3000—5000 poslopj. V mestu Aschak je zgorelo 4000 hiš v enem dnevu.

Ko pa je leta 1870. mesto Pera zadela strašanska katastrofa, pri kateri je bilo 2000 ljudi žrtev plamena, je sklenil takrat vladajoči sultan (najprej seveda samo za Carigrad) organizirati gasilno društvo po evropsko. Poklican je bil

k sultanu grof Edmund Scechengi, ki je bil takrat načelnik gasilnega društva v Budimpešti. Sultan mu je v tej zadevi — organizacije gasilnega društva — dal prosto roko in vsa pooblastila. Ustanovil je pod patronanco sultana gasilno društvo, in kaj malo velikih mest je, ki bi se danes moglo ž njim kosati. Gasilno društvo ima danes 6 vojašnic, ki štejejo gasilcev 8000 mož. To gasilno društvo je tudi vojaško organizirano, in za slučaj vojne organizirajo se tudi v gasilne regimente in so se borili tudi že v turško-ruski vojni na „Sipka pasu“. Ravnatelj je sedaj Scechengi-Pascha sam. Pod njegovim poveljstvom so prvi pobočniki kontra-admiral Mehemed-Paša. Potem pridejo en obrist, en obrist-lajtnant, nebroj majorjev, stotniki in častniki. Moštvo je deljeno v regimente in bataljone, potem za na deželo sta dva oddelka in končno prideljeni so tudi še k tem oddelkom en marinski oddelek. Uniforma je modra in ima na zavratnikih gasilske embleme. Opremljeno je Carigrasjsko gasilno društvo z najnovejšimi aparati in kupljeno vse pri svetovnoznanih gasilskih tvrdkah. Neki očividec poroča: mislil sem, da imam pred seboj evropske vojake, ne Carigrasjske gasilce. Začetek vaje se je začel z defiliranjem. Posebno me je presenetila vaja, ki so jo izvajali na štirinadstropni hiši. Z uro v roki zasledujem ta manever. V eni minuti je bil gasilec v tretjem nadstropju z lestvo s kljuko. Potem se je videlo skakanje iz tretjega nadstropja v skalni prt, rešitev z rešilno vrečo, samorešitev gasilcev, bilo je vse tiho in mirno. V eni in pol minuti je bila cela goreča hiša obvladana od gasilcev. Razen tega gasilnega društva je v Carigradu od pamtiveka še društvo Tulumbadschis, to so še divje kardele, ki imajo majhne brizgalne kakor za igračo in napravijo več škode nego koristi in njihovo delo je največ na pogoriščih uzmovanje. Ko pride društvo Scechengi-Pascha potem izginejo s pogorišča.

Velikanski požar v Carigradu — političen zažig.

Telegrami 24. julija. Včeraj popoldne dne 23. julija je izbruhnil v Carigradu grozovit požar, ki so ga zantile najbrže hudobne roke. Začelo je goreti obenem na šestih krajih mesta. Ogenj se je razširil s tako hitrostjo in s tako silo, da so bile v par trenutkih cele ulice v plamenu. Rešilna akcija je bila tem težavnejša, ker je primanjkovalo vode. Do večera je zgorel najmanj poldrugi kvadratni kilometer mesta. Vojni minister Mahmud Šefket paša, ki je prišel sam na kraj nesreče, je bil težko ranjen od gorečega tramu.

Berolin 24. julija. „Lokal-Anzeiger“ prinaša iz Stambula telegram, da gori mesto na vseh štirih voglih. Med prebivalstvom je izbruhnila panika. Na tisoče ljudi je brez strehe in beže med groznim vpitjem po ulicah. Splošno sodijo, da so zažgali mesto iz političnih ozirov. Očividci poročajo o strašnih prizorih na ulicah.

Popis požara 24. julija.

Po gorenjih telegramih je razvideti velikanski požar, ki je uničil del mesta Carigrada. Požar je izbruhnil na dan turške narodne slavnosti obenem v predmestjih „Usunčar“ in „Vesnešiljer“ ter se razširil čez noč tudi na mestne dele „Ak Serai“ „Laleli“ in „Vlanga“. Ob štirih popoldne, ko je bila večina Carigrasjsčanov zaradi neznosne vročine v svojih stanovanjih, so opazili iz evropskega dela mesta in z gričev nad „Pero“, kjer stoje vile, v turškem delu mesta na petih ali šestih krajih dim in v par trenutkih so stali celi deli mesta v plamenu. Do petih zjutraj se je razširil ogenj že tudi na oni del mesta, kjer stanujejo kristjani in vpepelil tudi ta del mesta. O številu hiš, ki so pogorele, sedaj še ni mogoče govoriti. Vsekakor je pa brez dvoma, da je pogorelo kakih 5000 hiš. Posrečilo se je pa obvarovati ognju vojno ministrstvo, finančno ministrstvo in pravniško fakulteto. Vojaški gasilci so se trudili s svojimi neštevilnimi parnimi brizgalnami in prostovoljni talumbadži so podirali hiše, da na ta način vsaj deloma omeje razširjenje ognja. Vse pa ni nič pomagalo. Delo človeških rok ni moglo ustaviti divjanja elementa. Bila je grozna iluminacija na narodni praznik,

na dan zasedenja prestola po novem sultanu. Kismet! Ne zadržiš toka usode! To se je pokazalo tudi v Carigradu. Vse je namenjeno, vse naprej določeno. Gasilci se niso preveč trudili, njih delo je bilo tudi iluzorično, ker je manjka lo vode. Pa tudi prebivalci drugih mestnih delov so s stoično mirnostjo gledali na pogin in se niso dali motiti v proslavi narodnega praznika. Pri nas bi vojaštvo odpovedalo očigled tako velikanski nesreči slavnosti, v Carigradu pa so igrale godbe v parkih in vojne ladje so bile vse v raznobarnih lampionih. Stolpiči in lampioni so se zasvetili na večer v tisoč lučih in ulice v „Peri“ so bile svečanostno razsvetljene. Zadaj pa je gorela baklja in rjovenje ranjenih se je razlegalo po ulicah napolnjenih z gostim dimom. Ob desetih zvečer sta bila mestna dela „Sulejmanije“ in „Usunčarije“ eno ognjeno morje. Turški vojni minister Mahmud Šefket paša se je pripeljal ponoči v goreči del mesta, ker so mu sporočili, da gori tudi hiša generalnega štaba, kjer imajo spravljene vse detailne načrte za vojno s Črno goro. Ostal je v gorečem mestu do zjutraj, ko ga je zadel goreč tram ter mu prizadejal hude opekline in težko rano na obrazu. Ko je zvečer gorel že velik del mesta, je baje stopil sultan na balkon in se razjokal. Oblasti menijo, da je bilo na delu najmanj 30 požigalcev. Požar je zahteval tudi veliko človeških žrtev. Med požarom so se dogajali naravnost grozoviti prizori. Napolnagi ljudje so divjali po ulicah. Zdaj so prišli do vojaškega kordona, ki jim je zaprl pot; ker je zdaj gorela vsa ulica, so se metali po tleh in rjovel. Tako je danes Carigrad zopet pozorišče enega izmed največjih požarov.

25. junija.

Pri požaru v Balatu je zgorelo 485 hiš. Človeške žrtve tu ni bilo. Listi cenijo škodo sedaj že na 40 milijonov kron. Na pogorišču še vedno gori in tuintam se vnema ogenj znova. Ljudje žive v groznem strahu, da utegne cel Carigrad zgoreti. O 14 osebah je brez dvoma znano, da so poginile v plamenu, kakih 50 starčkov in otrok pa se pogreša. Nad 400 vojakov in redarjev je ranjenih, med njimi mnogo težko, 16 oseb je oslepelo, nebroj pa zblaznelo. Ob dveh popoldan 25. julija je izbruhnil tudi v židovskem delu mesta „Balat“ ogenj, ki se je razširil na grško predmestje „Panar“ in na turški del mesta „Ejub“. Ogenj so mogli pogasiti šele ob deveti uri zvečer in zopet je zgorelo kakih 500 manjših hiš. Tudi „Ajvan Seraj“ je popolnoma uničen. Ti uničeni mestni deli leže na severnem koncu starega Stambula tik pod obzidjem. V tem mestnem delu je pogorelo tudi kakih 600 hiš, tako, da je sedaj tudi na severnem koncu velikansko pogorišče, kjer je stalo prej kakih 1000 poslopij. Med zgorelimi poslopji je tudi grška cerkev. Zgorele so nadalje štiri sinagoge, židovska bolnica, ena mošeja in dve šoli židovskega združenja. Proti polnoči je izbruhnil 27. julija še tretji požar v „Üsküdrü“ (Skutari), ki leži na drugi obali Bospora. To pa požigalcem še ni bilo dosti. Nedaleč od predvčerajšnjega pogorišča so zažgali v mestnem delu „Iusuf paši“, vendar pa ta požar ni napravil velike škode, ker so ga pogasili že v teku ene ure.

26. julija.

Vulkan je Carigrad. Dolgo je miroval preden je izbruhnil z vso elementarno silo. V Jeni seraju so izbruhnili včeraj zjutraj zopet trije požari, katere pa so gasilci, ki so razpostavljeni po celem mestu in vojaki, ki stražijo ulice in javna poslopja, hitro pogasili. Požar je uničil dve veliki trgovini, medtem ko se je gasilcem posrečilo druga poslopja rešiti. Včeraj in danes, 27. julija, so izbruhnili po raznih delih mesta novi požari. Ponoči so neznan ljudje prilepili na razne hiše lepake, na katerih groze z novimi požari. Ljudstvo je popolnoma zbegano. Zadnja poročila pravijo, da so našli v „Peri“ na trgu „Taksim“, kjer stoji topničarska vojašnica, dve bombi. Kdo jih je položil tja, dosedaj še niso mogli dognati. Nemški cesar je nakazal za pogorelce 20 000 mark. Tudi dunajska občina je darovala 5000 kron. Židovski prebivalci predmestja „Haskoj“ so organizirali lastno požarno stražo. Neka taka patrolja je videla nekega

Turka ravno ko je hotel zažgati lesen plot. Turk je pobegnil, med begom pa mu je padel fez z glave in z začudenjem je spoznala patrolja v požigalcu preoblečeno turško ženo, kakih 40 do 50 let staro, ki je izpovedala, da je članica „pravoverne tajne zveze“, ki se oklepa mnenja, da je bila prejšnja vlada Abdul Hamida za ljudstvo dobra. Tajna zveza ji je zapovedala zažgati to hišo — zakaj, tega ne ve, pokoriti se pa mora. Omeniti je še, da oblasti sodijo, da je bilo na delu najmanj 30 požigalcev, ki so zlasti nameravali uničiti vojno ministrstvo, kar se jim pa ni posrečilo. Dvanajst požigalcev so že prijeli in jih bodo sodili po vojnem pravu ter brez dvoma obesili na velike kole na Sultan Validovem mostu. Šele ko je bil požar vsaj deloma pogašen, je bilo mogoče pregledati vse opustošenje. Glavno ognjišče ognja, ki je pustil v obliki velikanskega polumeseča proti Bajazidovi mošeji, je okrog džamije Laleli in se razteza do Valenškega akvedukta ter do Mošeje Mohameda II., na jugu pa do Marmarskega morja v okraj Kum Kapu. — Za Bajazidovo mošejo so postavili pogorelcem šotorišče.

Novice.

Njega Veličanstvo je z odlokom 27. maja t. l. ustanovilo tudi za gasilce ogrske krone častno svetinjo za 25 letno službovanje v gasilstvu ali rešilstvu. Ta svetinja je slična avstrijski, samo da ima na zadnji strani ogrsko kruno in pod njo število XXV. Pravila o predlitvi in nošnji so slična kakor za našo svetinjo. Na Hrvaškem podeljuje svetinjo ban

Indřich Michálek. Češko gasilstvo je zadela bridka usoda, izgubila je značajnega, delavnega bojovnika na gasilskem polju. Dne 25. aprila t. l. je umrl v Radovnici na Labi Indřich Michálek okrajni tajnik, načelnik hasičske župe Podřipske, član osrednjega zveznega odbora češke gasilne zveze itd. v 47. letu svoje dobe. Michálek, ki je bil poseben prijatelj Slovencev,

deloval je z dušo in telesom za gasilstvo. Kot pravnik je pisal v „Hasičskih Rozhledyeh“ politični pregled „Svetozor“; pri vsakem zborovanju je poročal temeljito o raznih panogah v gasilstvu, naloge je vselej častno rešil. „Bratje, delujmo dalje za določnim ciljem in dokažimo, da naše delo je in bode našemu ljudstvu v prospeh“; to je bilo njegovo geslo, ki se ga je vestno držal. O njem se lahko reče: „Živel je malo, ali deloval mnogo.“

Pogreb pokojnega je bil 28. aprila ob ogromni udeležbi; do 3000 oseb, med temi 600 gasilcev je spremilo ljubljenega pokojnika na pokopališče, kjer mu je govoril genljivo posmrtnico prijatelj I. B. Hubalek. Kako se je Michálek veselil na lauski slovanski gasilski shod v naši Ljubhani, kako navdušen je bil pri tozadevnih sejah odbora slovanske gasilske zveze vendar ni mogel priti, trla ga je bolezen, poslal je svojega sina, ki mi je izvršil očetov pozdrav.

Res si se, dragi Michálek, ločil od nas, a Tvoj duh bode pri gasileh živel, in kmalu bo prišel čas, da bomo tudi mi prišli za Teboj, kjer ni več skrbi ne solza. Blag Ti spomin!

T r o š t.

J. S. Benedikt

Ljubljana, Prešernove ulice

tvorniška zaloga posamentirnega blaga in raznih potrebščin za gasilna društva.

Naramnice za gasilce docela po postavnem predpisu.

Gasilske čepice z medenim ali tudi z zlato-vezenim znakom.

Signalne vrvice, rokavne žnorige, rokavice, kravate itd.

Dobre konopne cevi, pasovi za moštvo itd.

Preskrbe se tudi vse druge potrebščine za gasilce po najnižjih cenah.

Za gasilna društva olajšalni plačilni pogoji; pri skupnem naročilu enakih vrst primeren popust.

Ustanovljena leta 1869.

Mnogoštevilnokrat odlikovana tovarna gasilnega orodja tvrdke

Konrad Rosenbauer

v Lincu

dobavitelj c. kr. železnic, uradov l. t. d.

Glavno zastopstvo za: Kranjsko, Spodnje Štajersko, Primorsko, Istro, Hrvaško, Slavonijo in Bosno

Fran Samsa v Zagrebu.

Priporoča svoje lastne izdelke kakor: vse vrste brizgalnic, štirikolesnih, voznih in dvokolnih ročnih snemalk najnovje vrste, tako imenovane patentirane »Koebove« snemalke, katero more en sam gasilec takoj naložiti in razložiti

Parnih brizgalnic kakor tudi bencinskih motornih brizgalnic najzanesljive sestave in zajamčene varnosti.

Vozovi za moštvo in cevi, lestve, sekirice v vseh oblikah in v okusnih izdelkih. Elegantne pasove za šarže, moštvo in plezalce. Cevi konopnih, gumovih in črepalnih. Vi-jakov normalnih za vse dežele v vseh veličinah.

Plačilni pogoji najpovolnejši, tudi na obroke in na odprte račune. Ceniki zastoj in franko.

Za obilna naročila se najtopleje priporočam obečaje, da bodem tudi vsako najmanjše naročilo točno in hitro izvršil beležim z odličnim spoštovanjem

Konrad Rosenbauer.

Predobjava!

Čast nam je s tem na vseobče znanje dati, da smo gospoda Franceta Samsa v Zagrebu, ki je bil do sedaj zastopnik tvrdke R. A. Smekala v Zagrebu in s 1. avgustom izstopi iz njene službe, s tem dnevom za sebe pridobili, da odslej zastopa našo v dobrem glasu stoječo in po vseh južnih deželah poznano tvrdko.

Ker smo mu poverili glavno zastopstvo, ter mu dali obsežne koncesije bodisi glede dovoljnih plačilnih pogojev kakor tudi glede drugih pogodnosti, priporočamo se vsem sl gasi društvam kakor tudi občinam, da blagovolijo nas podpirati ter svoje potrebščine po njem naročevati.

Skrbeli bomo, da vsem zahtevam ustrežemo in da pridobimo zaupanje vseh cenjenih odjemalcev!

Počeni od 1. avgusta t. l. naprej prosimo, da se blagovolijo vsa dotična vprašanja in naročila pošiljati na gospoda Franceta Samsa v Zagrebu.

Z odličnim spoštovanjem

Konrad Rosenbauer v Lincu,
tovarna vsega gasilnega orodja.

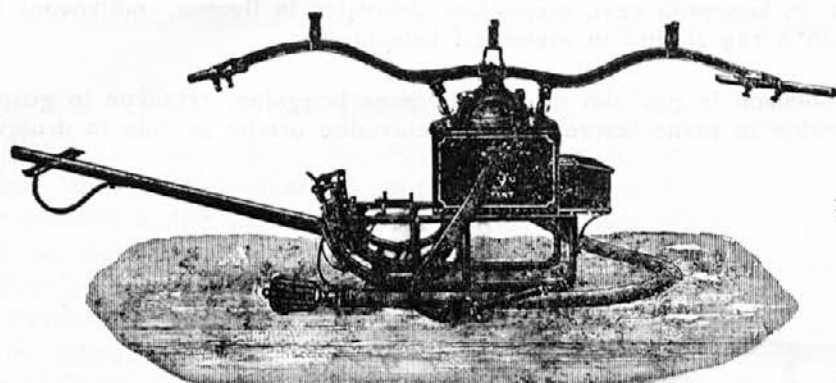
Strojnotvorniška družba „UNION“ na Dunaju.

(D. z o. z.)

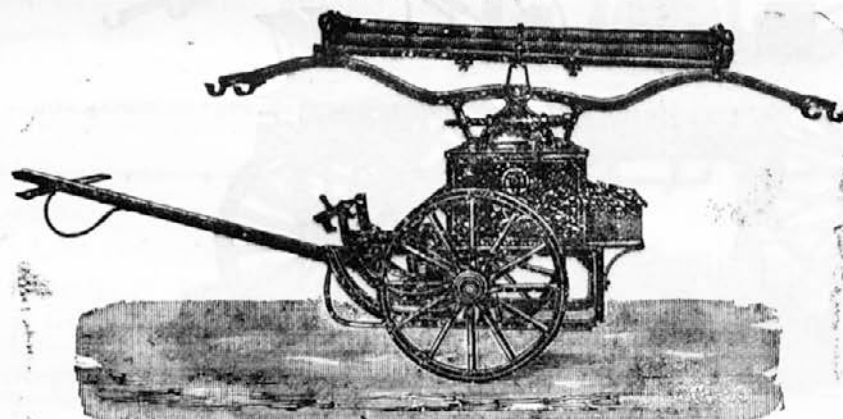
Pisarna in skladišče: Dunaj VIII/2, Hernalsergürtel.

Tvornice: Toplice in Sorgental na Češkem.

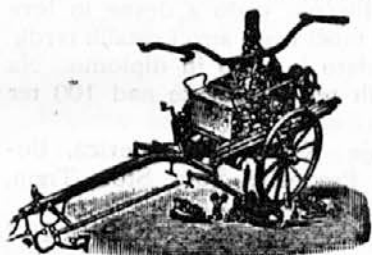
Novoustrojena patentovana sančna snemalna brizgalna s prosto se pregibajočo osjo in snemalnim kolesjem, najpripravnejša za hribovite kraje. En sam gasilec z lahkoto brizgo sname in zopet uredi.

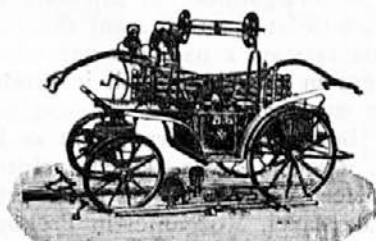
Kot sančna brizga.

Kot dvokolna vozna brizga.

Brizgalnice in vodonoši, dvokolesne in štirikolesne ali nosilne.

Vsakovrstne osebne oprave.

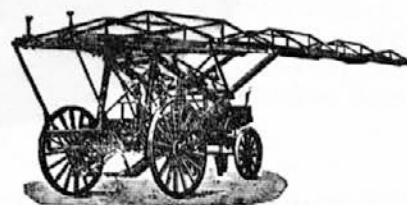

Raztegnjena.

Sklopljena.

Nosilne premikalne lestve.

Dvokolesne in štirikolesne premikalne lestve.

Strešne in kljukaste lestve.

➡ Cevi, konopne in lanene, sirove ali gumirane. Normalna spojila vijakov avstrijske gasilske zveze.

Popolna garancija! Nizke cene! Najuspešnejše delovanje! Lahki plačilni pogoji!

Ustanovljeno leta 1820.

Ustanovljeno leta 1820.

Priporočena tvrdka po češki zvezi gasilnih društev.

C. kr. priv. tvornica brizgalnic, hidroforov, sesalk, lestev, cevi in oprave za gasilce

Praga - Smihov

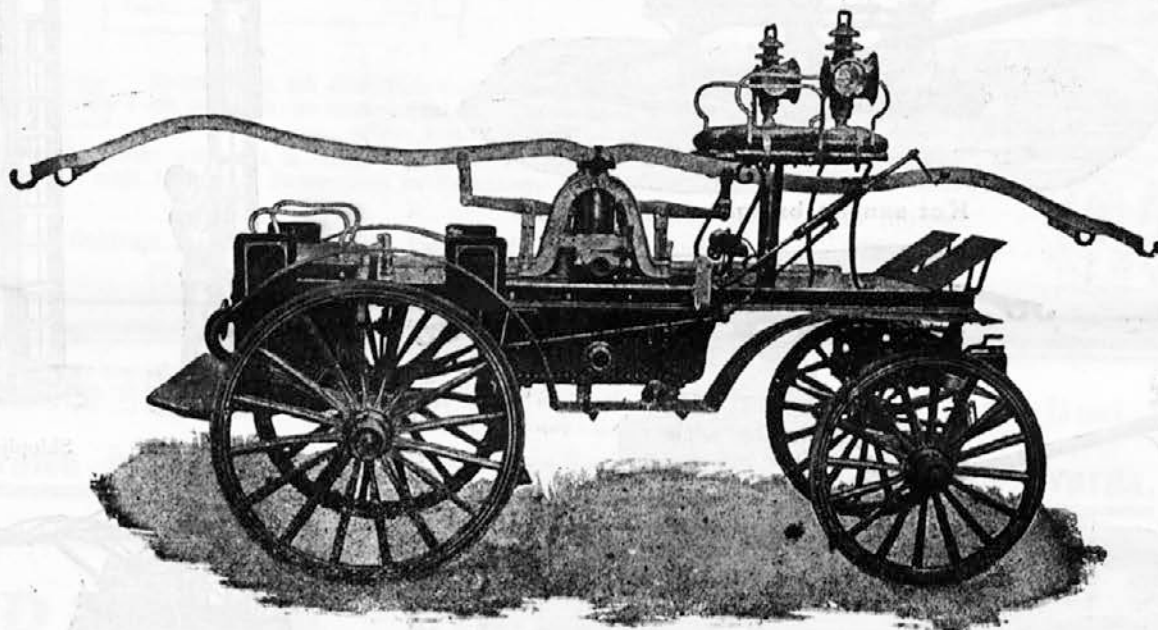
R. A. Smekal

Čeh blizu Olomuca

Podružnica v Zagrebu, Frankopanska ulica 9

Prva češko - moravska tkalnica lanenih in konopnih cevi, mehanična delavnica in livarna, odlikovana na raznih izložbah s 129 zlatimi in srebrnimi kolajnami.

Priporoča vsem c. kr. oblastem, občinam in gasilnim društvom, razne brizgalne, tehnične in gospo darske stroje vsake vrste in velikine, cevine in razne lestve, itd. — Telovadno orodje za šole in društva, motore, acetilinske aparate itd.

Najnovjši izum tvrdke R. A. Smekala so brizgalnice, ki zajemajo in mečejo vodo z desne in leve strani ter imajo ravnotež tako sestavljen, da potrebuje stroj 40% manj delavske moči nego stroji ostalih tvrdk. Ta izum je bil leta 1903. odlikovan v Pragi na razstavi z največjo nagrado: zlato kolajno in diplomom. Na Kranjskem, Primorskem, Štajerskem in Hrvatskem in ostalih deželah je prodanih teh strojev že nad 100 ter imamo od različnih gasilnih društev zelo laskava izpričevala.

Podružnica v Zagrebu je prodala takih brizgalnic na Kranjskem za kraje: Krško, Kostanjevica, Bohinjska Bistrica, Metlika, Šenčur, Koroška Bela, Zgornja Šiška, Dravljje, Idrija, Predoslje, Sora, Stob, Trzin, Žabnica, Royte, Velika Loka, Kamna gorica, Stožice, Valtavas in Št. Peter pri Rudolfovem;

na Štajerskem: Ojstrškavas, Gomilsko, Okoslavci, Možganjci in Prekopa,

na Primorskem: Kobarid, Idrsko in Bovec;

na Hrvaškem: Ravnagora, Delnice, Lipik, Dolnja Stubica, Požega, Kešinci, Samobor, Vrginmost, Lokve, Gradec, Ludina, Vrbovec, Koprivnica, Pakrac, Popovača, Stara Pažova, Dugoselo, Hlebenje in Sv. Ana.

Razen teh strojev izdelujemo zelo praktične male brizgalnice »univerzalke« na dveh ali na štirih kolesih, ki so za prvo pripomoč prav praktične, bodisi za gasilna društva ali pa za občine, ki imajo malo denarnih sredstev.

Dalje izdelujemo vse ostalo gasilno orodje in potrebščine kakor čelade, pasove, sekirice, ročne in mehanične lestve najnovjše vrste Delavske in paradne obleke, čepice in gasilna znamenja po najnižjih cenah.

Občinam in gasilnim društvom olajšalni plačilni pogoji na obroke.

Za vse stroje se jamči pet let.